

Rælingen kommune
Postboks 100
2025 FJERDINGBY

Vår ref.: 150483/2022 - 2022/21944
Deres ref.: 2021/4576-KATNYB
Dato: 02.03.2022

Att: Katarzyna Jaksina Nyborg

Rælingen kommune - Gbnr 103/404 - Gårdsvegen 19 - Uttalelse til søknad om rivning av bolighus og oppføring av ny bebyggelse

Viken fylkeskommune viser til brev fra Rælingen kommune datert 8.2.2022 med vedlagt situasjonskart, tegninger, kopi av SEFRAK-registeringskort og uttalelse fra Rælingen historielag. Det vises også til brev datert 16.2 med vedlagt fotodokumentasjon.

Tiltaket er vurdert ut fra fylkeskommunens rådgivende rolle som regional fagmyndighet for kulturminnevern.

Beskrivelse av tiltaket

Det er bedt om uttalelse til søknad om rivning av bolighus og oppføring av et nytt bolighus og en garasje på Øvre Åmot, Gårdsvegen 19, gbnr 103/404.

Plan- og vernestatus

Eiendommen gbnr 103/404 er del av et område avsatt som LNRF areal i kommuneplanen. I Rælingen kommunens kommunedelplan for kulturminner og kulturmiljøer (kulturminneplanen) er våningshuset registrert og vurdert i vernekategori 2. Våningshuset har SEFRAK-nr. 0228-401-006.

Fylkeskommunens kulturminnefaglige vurdering

Automatisk fredete kulturminner:

I dag er det ikke kjent automatisk fredete kulturminner innenfor tiltaksområdet eller i det umiddelbare nærområdet. Arkivsøk viser derimot at i 1973 ble det funnet et sverd fra vikingtid i jordmasser formodentlig fraktet fra anleggsvirksomhet ifm. bygging av Kvennhusvegen 400 meter øst for tiltaksområdet. I tillegg er opplyst om at det trolig ligger en gravhaug fra jernalderen under en terrasse i Prost Refsums veg 26, ca. 550 meter nordvest for tiltaksområdet.

Øvre Åmot er en kjent middelaldergård som nevnes i skriftlige kilder fra år 1398. Gården ligger plassert på et høydedrag med utsikt over sentrale elementer i landskapet, noe som er en lokaliseringsfaktor for gårder i jernalderen. Vår vurdering er dermed at selv om det ikke finnes kjente automatisk fredete kulturminner i tilknytning til tiltaksområdet tilsier det faktum at gården har vært i drift i alle fall siden middelalder at det likevel er høyt potensiale for at tiltaket kan komme i konflikt med ukjente automatisk fredete kulturminner. I dette tilfellet er

KULTUR Bygningmiljø og landskap

Postadresse: Postboks 220, 1702 SARPSBORG
Besøksadresse: Galleri Oslo Schweigaards gate 4, 0185 OSLO
Telefon: 32 30 00 00

E-post: post@viken.no
Internett: www.viken.no
Org.nr.: 921693230

det først og fremst ukjente bosetningsspor fra jernalder og middelalder det er størst potensiale for at kan eksistere innenfor tiltaksområdet.

Før vi kan uttale oss til det omsøkte tiltaket må vi derfor gjennomføre en arkeologisk registrering, jf. kulturminneloven § 9. Ut fra de oversendte dokumentene er det ikke mulig å si om det omsøkte tiltaket vil falle inn under definisjonen til mindre, private tiltak. I henhold til Miljøverndepartementets rundskriv T-02/2007 for *Dekning av utgifter til arkeologiske arbeider ved mindre, private tiltak*, dekkes kostnadene til arkeologisk feltarbeid i slike tilfeller av det offentlige, jf. kulturminneloven § 10. Hvis tiltaket ikke faller innenfor definisjonen som et mindre, privat tiltak vil utgiftene til en arkeologisk registrering bli belastet tiltakshaver, jf. kulturminnelovens § 10.

Siden tiltaket er oversendt som en rivesøknad vil budsjett for den arkeologiske registreringen først oversendes hvis den politiske behandlingen innvilger en slik søknad. Tiltakshaver bes da ta kontakt med Viken fylkeskommune for å bestille dette. I forkant av en arkeologisk registrering må det ikke gjennomføres graving, fjerning av matjord eller andre inngrep i bakken.

Nyere tids kulturminner:

Gården Oppistua, Øvre Åmot er del av et åpent landbrukslandskap, som skråner ned mot Leira og Nitelva. Området grenser opp til og er omgitt av tettstedsbebyggelsen i utkanten av Lillestrøm by. Gården er i dag bebygd med et våningshus, stabbur og to uthus. De eldste delene av våningshuset er i SEFRAK-arkivet oppgitt å være fra 1700-tallet. Ifølge kulturminneplanen har våningshuset, slik det står i dag, en opprinnelse fra midten av 1800-tallet. Bilder som er oversendt viser at bygget er endret flere ganger, opp gjennom tiden, det har beholdt eldre bygningsvolum, men har fått nyere overflater og bygningsdeler.

Våningshuset er befart av Rælingen kommune og Rælingen historielag. I kommunens brev datert 16.2.2022 er det vurdert at våningshuset er i solid tømmer, som er i god stand, taket har ikke synlige lekkasjer og det er ingen synlige setningsskader. Men boligen er preget av manglende vedlikehold, både innvendig og utvendig. Fotodokumentasjon, som er oversendt, viser noe fukt i tak på badetrom, men bekrefter kommunens og historielaget vurdering av byggets tilstand.

Våningshuset på Øvre Åmot er sentralt som del av bevaring av selve gårdstunet og gården som del av et større kulturlandskap. Våningshuset er noe endret, men det har fremdeles egenverdi som kulturminne. Det er ikke oversendt dokumentasjon som viser at bygget er totalskadet eller vesentlig skadet. Viken fylkeskommune deler Rælingen historielags vurdering av at nytt bolighus ikke i tilstrekkelig grad er tilpasset det eldre gårdsmiljøet. Rivning og oppføring av ny bebyggelse vil føre til at gården vil få vesentlig redusert verneverdi. Tiltakene vil føre til at eiendommen i større grad vil fremstå som en boligeiendom og ikke lengre som et gårdstun og en landbrukseiendom.

Viken fylkeskommune fraråder at det gis tillatelse til omsøkt tiltak, rivning av våningshuset på gbnr 103/404 og oppføring av ny bebyggelse. Tiltakshaver kan oppfordres til å ta kontakt med Akershus Bygningsvernssenter, <https://mia.no/akershusbyggningsvernssenter/befaringer>, for råd om istandsetting.

Vennlig hilsen
Camilla Plocinski Nilsen
Rådgiver

Rune Jensen
Rådgiver

Saksbehandlere:

Automatisk fredete kulturminner: Geir Amund Strandberg Sørgård, geisor@viken.no

Nyere tids kulturminner: Rune Jensen, runeje@viken.no